

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

**Załącznik do Uchwały Nr XL/328/2013
Rady Miasta Świnoujście z dnia 02 lipca 2013 r.**

**Program opracowali pracownicy
Działu Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Świnoujściu**

Świnoujście, czerwiec 2013 r.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

Spis Treści

Wstęp.....	3
Główne założenia programu.....	6
Diagnoza.....	6
Rodzinna piecza zastępcza.....	6
Instytucjonalna piecza zastępcza.....	9
Poradnictwo specjalistyczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i umieszczonych w tych rodzinach dzieci.....	11
Założenia i cele programu.....	14
Finansowanie i monitoring.....	19
Zakończenie.....	19

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

I. WSTĘP

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2013-2015 wskazuje drogę i kierunki rozwoju działań wspierających rodziny oraz instytucje zapewniające pomoc i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się ją w jednej z form pieczy zastępczej. Wyróżniamy dwie formy pieczy zastępczej: instytucjonalną

i rodzinną. Ze względu na rodzaj więzi prawno – emocjonalnej łączącej dzieci i opiekunów rodzinną pieczę zastępczą dzielimy na:

- a) rodziny spokrewnione z dzieckiem,
- b) rodziny niezawodowe,
- c) rodziny zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne,
- d) rodzinne domy dziecka.

Drugą formą zapewnienia opieki dziecku jej pozbawionemu jest umieszczenie go w instytucjonalnej pieczy zastępczej, która sprawowana jest w:

- a) placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- b) regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych,
- c) interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych.

Wymieniony podział pieczy zastępczej wynika z zapisów art. 39 i 93 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r., poz. 135 z późn. zm.).

Pieczą zastępczą powinna zapewnić na gruncie pracy z rodziną - realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka; na gruncie pracy z dzieckiem – przygotowanie dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych; możliwość zaspokojenia potrzeb dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

¹ Preambuła Konwencji o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989r. zawiera stwierdzenie, że rodzina jako „podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci (...) powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swe obowiązki w społeczeństwie”, zaś „dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia”. W myśl założeń ustawowych głównym podmiotem polityki społecznej

¹zobacz art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

na poziomie samorządu powinna być rodzina. To potrzeby rodziny powinny wyznaczać zakres treściowy programów pomocowych i form działania. Instytucje organizujące pieczę zastępczą powinny prowadzić aktywną politykę społeczną ukierunkowaną na wielozakresową pomoc dziecku i rodzinie zastępczej.

Podstawą prawną programu jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r., poz. 135 z późn. zm.). Zgodnie z zapisami wspomnianej ustawy system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dziecku w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.² Niniejszy program zakłada m.in., że tylko równoległa realizacja przyjętych w programie celów i współpraca instytucji umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rodzinnej opieki zastępczej, co w konsekwencji doprowadzi do ograniczenia instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy między innymi:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-

² por. tamże art. 2 pkt 2

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.³

Zgodnie z art. 182 ust. 1 wyżej wspomnianej ustawy zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie (w Świnoujściu odpowiednio Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie) oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu został zarządzeniem Prezydenta Miasta Świnoujście nr 669/2011 z dnia 26 października 2011r., zgodnie z art. 241 ust. 2 w związku z art. 76 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie naszego Miasta.

Zadania organizatora pieczy zastępczej wyznaczają kierunki zmian i działań w stosunku do rodzinnej pieczy zastępczej. Najważniejsze z nich to:

- 1) troska o rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- 2) inicjowanie ich tworzenia,
- 3) kwalifikowanie kandydatów do tej roli,
- 4) wspieranie już funkcjonujących rodzin,
- 5) szkolenie rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- 6) profesjonalna kwalifikacja osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
- 7) wsparcie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
- 8) organizowanie pomocy wolontariuszy,
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym,
- 10) prowadzenie poradnictwa, terapii, grup wsparcia dla rodzinnych form pieczy zastępczej – zapewnienie pomocy prawnej w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 12) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną , w celu poszukiwania dla nich rodzin przyspasabiających,
- 13) organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

³ por. tamże art. 180

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Głównym założeniem programu jest rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej.

W niniejszym programie uwzględniono odpowiednią kolejność wielokierunkowych działań skierowanych w pierwszym rzędzie na kampanię informacyjną dotyczącą rodzicielstwa zastępczego, następnie wspieranie i podnoszenie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców zastępczych oraz kadry placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Przygotowany program zgodny jest ze:

- „Strategią Rozwoju Miasta Świnoujście”; cel strategiczny – tworzenie dogodnych warunków do życia i rozwoju mieszkańców, przedsięwzięcie - rozwój instytucji rodzin zastępczych,
- „Strategią rozwiązywania problemów społecznych w Mieście Świnoujściu na lata 2008-2015”; cel – rozwój i poprawa działań na rzecz dziecka i rodziny, działanie 3.3.4 Wspieranie i rozwój rodzicielstwa zastępczego.

Czas realizacji programu zaplanowano na lata 2013-2015.

III. DIAGNOZA

Opieka zastępcza nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców na przełomie lat 2009-2012.

Formami sprawowania opieki nad dziećmi pozbawionymi całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej są m.in. rodziny zastępcze oraz całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze.

1. Rodzinna piecza zastępcza

Do 31.12.2011r. na podstawie art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r., poz. 182 ze zm.) rodziny zastępcze dzieliły się na: spokrewnione z dzieckiem, niespokrewnione z dzieckiem, zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego, zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze wielodzietne i specjalistyczne.

Z dniem wejścia w życie nowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. od 1 stycznia 2012r. działające na podstawie dotychczasowych przepisów spokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze tworzone przez wstępnych (dziadków) lub rodzeństwo, stają się rodzinami zastępczymi spokrewnionymi; tworzone przez osoby inne niż wyżej wspomniane stają się rodzinami zastępczymi niezawodowymi; niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze, stają się rodzinami zastępczymi niezawodowymi; zawodowe niespokrewnione z dzieckiem specjalistyczne rodziny zastępcze stają się rodzinami zastępczymi zawodowymi specjalistycznymi oraz zawodowe niespokrewnione z dzieckiem

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego stają się rodzinami zastępczymi zawodowymi pełniącymi funkcję pogotowia rodzinnego.⁴

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych ogółem wraz z liczbą dzieci w nich umieszczonych w latach 2009-2012

Rok	Ilość rodzin zastępczych ogółem	Rzeczywista liczba dzieci w rodzinach
2009	93	136
2010	88	120
2011	85	115
2012	76	106

Rzeczywista liczba dzieci w rodzinach zastępczych podana w tabeli nr 1 różni się od liczby podanej w poniższych dwóch akapitach z tego powodu, iż kilkoro dzieci przebywało w danym roku w różnych typach rodzin zastępczych.

W 2009r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Świnoujściu w ewidencji figurowały 93 rodziny zastępcze, w których wychowywało się 136 dzieci. Zdecydowaną większość rodzin zastępczych stanowiły spokrewnione z dziećmi - 67, gdzie przebywało 81 dzieci zaś w 21 rodzinach niespokrewnionych umieszczonych było 28 dzieci. W tym okresie istniały dwie zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego, w których przebywało łącznie 22 dzieci. W dwóch zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem wielodzietnych rodzinach wychowywało się 11 dzieci oraz w jednej specjalistycznej rodzinie zastępczej 2 dzieci.

W 2010r. w bazie danych MOPR figurowało 88 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 120 dzieci. Z tego zdecydowaną większość, bo aż 63 stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem. W rodzinach tych przebywało 72 dzieci. W 21 rodzinach niespokrewnionych przebywało 26 dzieci. Jedna rodzina o charakterze pogotowia rodzinnego opiekowała się 13 dziećmi. W dwóch zawodowych rodzinach wielodzietnych przebywało 12 dzieci, a w jednej specjalistycznej rodzinie - 2 dzieci.

W 2011r. funkcjonowało 85 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 115 dzieci. W 59 rodzinach spokrewnionych przebywało 67 dzieci. Dwadzieścia dwie rodziny niespokrewnione opiekowały się 25 dziećmi, a w zawodowej rodzinie o charakterze pogotowia rodzinnego – 11. W dwóch wielodzietnych rodzinach przebywało dziesięcioro dzieci, natomiast w jednej rodzinie specjalistycznej dwoje dzieci.

W 2012 roku w ewidencji Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie figurowało 76 rodzin zastępczych, w których umieszczonych było łącznie 106 dzieci. Z tego zdecydowaną większość, bo aż 41 stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem. W rodzinach tych przebywało 51 dzieci. W 31 rodzinach niezawodowych z dzieckiem przebywało 33 dzieci. W jednej zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego przebywało 10 dzieci. W dwóch zawodowych niespokrewnionych

⁴ por. także art. 226 ust. 1

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

z dzieckiem wielodzietnych rodzinach zastępczych przebywało łącznie 10 dzieci (jedna z rodzin w grudniu 2012r. została przekształcona w zawodową rodzinę zastępczą na podstawie nowo zawartej umowy w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz w jednej specjalistycznej rodzinie zastępczej 2 dzieci.

Na przestrzeni opisywanych lat widoczna jest tendencja zmniejszania się ilości rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci. Jest to spowodowane z jednej strony dbałością o uregulowanie sytuacji prawnej dzieci, które mogą trafić do adopcji, usamodzielnianiem się wychowanków rodzin zastępczych a z drugiej - mniejszą ilością wydawanych postanowień sądu o umieszczaniu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 2. Rodzaje i liczba rodzin zastępczych w latach 2009-2012

Lp.	Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011	2012
1	spokrewnione	67	63	59	41
2	niespokrewnione/w 2012r. niezawodowe	21	21	22	31
3	pogotowie rodzinne	2	1	1	1
4	wielodzietne	2	2	2	1
5	specjalistyczne	1	1	1	1
6	zawodowe	0	0	0	1
SUMA		93	88	85	76

Tabela nr 3. Liczba dzieci w różnych rodzajach rodzin zastępczych w latach 2009-2012

Lp.	Ilość dzieci w rodzinach	2009	2010	2011	2012
1	spokrewnione	81	72	67	51
2	niespokrewnione/ w 2012r. niezawodowe	28	26	25	33
3	pogotowie rodzinne	22	13	11	10
4	wielodzietne	11	12	10	7
5	specjalistyczne	2	2	2	2
6	zawodowe	0	0	0	3
SUMA		144	125	115	106

W okresie 2009 – 2012 rodziny zastępcze opuściło przed osiągnięciem pełnoletności łącznie 56 dzieci, które następnie zostały skierowane do placówek opiekuńczo – wychowawczych, rodzin adopcyjnych lub powróciły do rodzin biologicznych.

Tabela nr 4. Opuszczenia rodzin zastępczych przez niepełnoletnie dzieci w latach 2009-2012

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

Lp.	Rodzaj zmiany	2009	2010	2011	2012	SUMA
1	Powrót do rodziny biologicznej	11	5	4	1	21
2	Placówka opiek.- wychow.	4	4	2	0	10
3	Rodzina adopcyjna	5	7	5	8	25
	SUMA	20	16	11	9	56

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Do października 2011r. Miasto Świnoujście nie posiadało na swoim terenie placówki opiekuńczo – wychowawczej, w związku z czym dzieci były umieszczane w POW na terenie innych powiatów. I tak: w 2009r. umieszczono w placówkach 6 dzieci, w 2010r. i 2011r. po 5, łącznie przybyło do placówek 16 dzieci. W 2009r. w placówkach przebywało 29 dzieci, w 2010r. przebywało ich 27, a w 2011r. 25 dzieci.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Świnoujściu – rok 2011

Rada Miasta Świnoujście w dniu 28 kwietnia 2011r. podjęła uchwałę nr VIII/66/2011 w sprawie utworzenia wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo-wychowawczej. Wojewoda Zachodniopomorski w dniu 4 listopada 2011r. wydał decyzję nr 8/2011 zezwalającą Prezydentowi Miasta Świnoujście na prowadzenie Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w Świnoujściu. Zezwolenie zostało wydane na czas nieokreślony. Placówka została wpisana do wojewódzkiego rejestru placówek opiekuńczo – wychowawczych pod pozycją 9420-3/27/11.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza dysponuje czternastoma miejscami dla dzieci, w tym dziesięcioma miejscami socjalizacyjnymi oraz czterema miejscami interwencyjnymi.

Od listopada 2011r. rozpoczęło się umieszczanie dzieci w placówce. Sześcioro dzieci zostało przeniesionych z placówek opiekuńczo – wychowawczych z terenu innych powiatów: z Otorowa 1 dziecko, z Wisłki – 2 dzieci, z Lubina – 3 dzieci. W grudniu 2011r. w placówce umieszczono 1 dziecko. Łączna liczba umieszczonych dzieci na grudzień 2011r. to 7.

Dzieci zostały przeniesione do Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w Świnoujściu w oparciu o szczegółową analizę ich sytuacji, konsultacji z psychologiem. Z uwagi na dobro dzieci i więzi łączące niektórych wychowanków z pracownikami Placówki oraz z współmieszkańcami nie zdecydowano się na przeniesienie wszystkich dzieci.

W roku 2012 w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało łącznie 19 dzieci. W placówkach na terenie innych powiatów przebywało 11 dzieci (z tego 3 zostało

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

w trakcie roku przeniesionych do WPOW w Świnoujściu), w placówce na terenie Miasta Świnoujście przebywało 11 dzieci.

Tabela nr 5. Liczba dzieci przebywających i umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2009-2012

Dzieci w placówkach opiek.- wych.	2009	2010	2011	2012
Ilość dzieci przebywających	29	27	25	19
Ilość dzieci umieszczonych	6	5	5	1

W latach 2009 - 2012 placówki opiekuńczo – wychowawcze opuściło 25 dzieci w tym pełnoletni – 7, do rodzin biologicznych wróciło 6 dzieci, do rodziny adopcyjnej – 5, do rodzin zastępczych różnego charakteru – 3 dzieci oraz 4 dzieci opuściło placówki opiekuńczo – wychowawcze z innych przyczyn, tj. ucieczki.

Tabela nr 6. Opuszczenia placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2009-2012

Docelowo	2009	2010	2011	2012	SUMA
Pełnoletni	-	1	5	1	7
Rodzina biologiczna	-	2	2	2	6
Adopcja	2	1	1	1	5
Rodzina zastępcza	1	1	1	0	3
Inne przyczyny	1	2	1	0	4
SUMA	4	7	10	4	25

3. Poradnictwo specjalistyczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i umieszczonych w tych rodzinach dzieci

Realizując zadania powiatu oraz chcąc podnieść kwalifikacje rodzin i zapewnić im wsparcie, sukcesywnie rozwijano specjalistyczne poradnictwo prawne, rodzinne i psychologiczne. W Dziale Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego poradnictwo funkcjonuje od:

- 1) 12 lipca 2011r. – poradnictwo psychologiczne,
- 2) 1 czerwca 2011r. – poradnictwo prawne,
- 3) 8 sierpnia 2011r. – poradnictwo rodzinne.

Możliwość korzystania z wyżej wymienionych form poradnictwa mają także rodziny zastępcze, i tak w:

- 1) roku 2011 z poradnictwa skorzystało 12 rodzin zastępczych i 3 usamodzielnianych

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

- wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 2) roku 2012 było to już 37 rodzin zastępczych,
 - 3) w pierwszym kwartale roku 2013 już 28 rodzin zastępczych i 1 usamodzielniana wychowanka rodzinnej pieczy zastępczej korzystało z tego wsparcia.

Szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze i rodzin zastępczych:

Realizując kolejne zadanie własne powiatu przeszkolono w okresie od 8 października 2011r. do 3 grudnia 2011r. w oparciu o program „PRIDE – Rodzinna opieka zastępcza/adopcja” chętnych kandydatów. Szkolenie było prowadzone dla funkcjonujących już rodzin zastępczych oraz kandydatów na rodziny zastępcze. W wyniku naboru wstępnie zgłosiło się 21 rodzin do uczestnictwa w szkoleniu. Szkolenie ukończyło ostatecznie 7 rodzin (11 osób), w tym 2 rodziny uzyskały kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Szkolenie obejmowało 33 godzin zajęć warsztatowych i 6 godzin diagnozy rodziny i środowiska. Zajęcia były realizowane w następujących obszarach tematycznych: współpraca w rodzinie dla dobra dziecka, potrzeby rozwojowe dzieci i więzi w rodzinie, poczucie własnej wartości i tożsamości dziecka, rodzina zastępcza a rodzina naturalna, proces wychowawczy, w tym więzi dziecka w środowisku pozarodzinnym, praca z dzieckiem krzywdzonym i ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi.

W 2012r. nie udało się zebrać kandydatów do przeprowadzenia szkolenia.

Szkolenia dla rodzin zastępczych:

W roku 2011 przeprowadzono dwa szkolenia dla wszystkich rodzin zastępczych. Przeprowadził je pedagog zatrudniony w Ośrodku w ramach poradnictwa specjalistycznego. Pierwsze szkolenie na temat „Uczucia jako determinant zachowań dziecka” było dwugodzinne i odbyło się 24 listopada 2011r., wzięło w nim udział 15 osób. Drugie szkolenie na temat „Jak radzić sobie z agresją u dzieci”, także dwugodzinne odbyło się 15 grudnia 2011r. Uczestniczyło w nim 10 osób.

W roku 2012 przeprowadzono trzy szkolenia dla wszystkich rodzin zastępczych. Dwa z nich przeprowadził pedagog zatrudniony w Ośrodku w ramach poradnictwa specjalistycznego, jedno pracownik Działu.

Tematyka szkoleń:

- „Wpływ niepowodzeń szkolnych na występowanie zaburzeń w zachowaniu u dzieci”, szkolenie odbyło się 7 lutego 2012r., uczestniczyło w nim 6 osób,
- „Charakterystyka okresu dorastania. Problemy, wskazówki i rady praktyczne dotyczące postępowania rodziców, opiekunów z dorastającymi dziećmi”, szkolenie odbyło się 13 czerwca 2012r., uczestniczyło w nim 10 osób,
- „Wychowanie niezamierzone, czyli dlaczego dzieci naśladują głównie to czego nie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

powinny”, szkolenie odbyło się 12 września 2012r., uczestniczyło w nim 5 osób. W pierwszym kwartale 2013 roku odbyło się jedno szkolenie dla wszystkich rodzin zastępczych: „Jak pomagać w nauce dziecku z trudnościami szkolnymi”. Wzięło w nim udział 8 osób. Na szkolenia są wysyłane każdorazowo zaproszenia .

Programy:

Od kwietnia do grudnia 2011r. zrealizowano projekt pn. „Stać Mnie na Więcej”, który współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W programie uczestniczyło 11 usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych. Ukończyło go ostatecznie 9 osób.

Od sierpnia 2011r. do grudnia 2011r. realizowany był program pn. „Razem łatwiej”, który był częściowo finansowany z dotacji z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Głównym celem programu było utworzenie grupy wsparcia dla zawodowych i niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych. Pośrednie cele programu to wyposażenie czterech zawodowych rodzin zastępczych w sprzęt komputerowy, radiowo-telewizyjny i gospodarstwa domowego oraz stworzenie zbioru literatury specjalistycznej na potrzeby rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze chętnie uczestniczyły w programie. Wstępem do utworzenia grupy wsparcia była impreza integracyjna na „Wyspie Skarbów” w Karsiborze. Do zabawy zaproszone zostały wszystkie zawodowe i niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze. W ramach programu, do uczestnictwa w zajęciach grupy wsparcia zatrudniono specjalistę – psychologa. Spotkania odbywały się po dwa razy w miesiącu przez dwie godziny, od września 2011r. do grudnia 2011r. W spotkaniach uczestniczyło 8 rodzin zastępczych.

W okresie od 3 listopada 2012r. do 8 grudnia 2012r. zrealizowano program pn. „Profesjonalna Rodzina Zastępcza”. Program skierowany był do zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych. Zajęcia prowadził doradca rodziny i mediator. Spotkania w ramach programu odbyły się w następujących terminach: 3, 4, 10, 11, 24, 25 listopada, 8 grudnia 2012r. Uczestniczyło w nich 9 przedstawicieli rodzin zastępczych (4 zawodowych, 5 niezawodowych) i obejmowały dwa bloki tematyczne:

- umiejętności wychowawcze podstawą budowania więzi w rodzinie,
- praca z dzieckiem z deficytami rozwojowymi.

Tematyka szkolenia została dopasowana do potrzeb rodzin zastępczych. W części pierwszej dawała szansę ugruntowania i rozwinięcia kompetencji wychowawczych, w drugiej – dostarczyła wiedzy i kompetencji wychowawczych w zakresie specyficznych deficytów rozwojowych i pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami opiekuńczo – wychowawczymi.

W okresie od 25 września 2012r. do 12 grudnia 2012r. zrealizowano program pn. „Szkoła dla Rodziców”. Program skierowany był do rodziców niewydolnych wychowawczo i mających problemy opiekuńcze ze swoimi dziećmi oraz pragnących zwiększyć swoje

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

kompetencje wychowawcze. Odbyło się łącznie 12 spotkań, w których uczestniczyło 14 osób, w tym troje rodziców zastępczych. Spotkania w ramach programu, oprócz możliwości zdobycia wiedzy na temat wychowania, umożliwiały także, poprzez aktywne metody szkolenia, zdobycie konkretnych umiejętności w zakresie wspierania rozwoju dziecka i radzenia sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi.

Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych:

W 2012r. kontynuowane były spotkania grupy wsparcia dla rodzin zastępczych. Spotkania odbywały się co miesiąc, w okresie od 1 lutego do 31 grudnia 2012r. Do maja 2012r. grupa wsparcia prowadzona była przez psychologa, a od czerwca 2012r. przez pedagoga. W spotkaniach wzięło udział odpowiednio miesięcznie: 5 osób, 5 osób, 3 osoby, nikt nie wziął udziału, 6 osób, 2 osoby, 6 osób, 5 osób, 3 osoby, 7 osób, 4 osoby. Łącznie z tej formy wsparcia skorzystało 13 rodziców zastępczych.

W pierwszym kwartale roku 2013, w ramach spotkań grupy wsparcia odbyły się trzy spotkania: 30 stycznia, 27 lutego i 27 marca. Łącznie w spotkaniach wzięło udział 9 rodziców zastępczych.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej

na lata 2013 – 2015

IV. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2013 – 2015				
Cel główny: Rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej				
Cele szczegółowe	Działania	Termin realizacji	Wskaźniki	Organy i instytucje odpowiedzialne
Dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej				
I. Rozbudowywanie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej	1. Przeprowadzenie kampanii propagującej ideę rodzicielstwa zastępczego	raz w roku	1) liczba kampanii, 2) ilość plakatów, ulotek, informacji przekazywanych mediom	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu
	2. Przeprowadzenie szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze	raz w roku, w przypadku zebrania kandydatów	1) liczba przeszkolonych osób, 2) liczba osób, które otrzymały kwalifikacje	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu
	3. Tworzenie nowych zawodowych rodzin zastępczych, w ramach przyjętego limitu: a) ogólna liczba rodzin zawodowych w 2013r.: do 4, b) ogólna liczba rodzin zawodowych w 2014r.: do 4, c) ogólna liczba rodzin	2013-2015	liczba zawodowych rodzin zastępczych	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

	zawodowych w 2015r.: do 5			
	4. Zwiększenie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	2013-2015	1) liczba koordynatorów, 2) liczba rodzin, którym zaproponowano objęcie wsparciem koordynatora, 3) liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu
	5. Organizowanie wsparcia wolontariuszy dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, mających trudności w nauce	2013-2015	1) liczba dzieci potrzebujących wsparcia wolontariuszy, 2) liczba wolontariuszy, 3) liczba dzieci objętych pomocą wolontariuszy	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu, Centrum Wolontariatu
VI. Wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej	1. Organizowanie comiesięcznych spotkań grupy wsparcia dla rodzin zastępczych	2013-2015	1) liczba wysłanych zawiadomień, 2) liczba uczestników grupy wsparcia	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu
	2. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, w oparciu o diagnozę potrzeb w tym zakresie ⁵	w razie potrzeb, nie rzadziej niż raz na kwartał	1) liczba zawiadomień, 2) liczba szkoleń, 3) liczba uczestników	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu
	3. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego: prawnego, rodzinnego i psychologicznego dla rodzin zastępczych i umieszczonych w tych rodzinach dzieci	2013-2015	1) ilość porad, 2) liczba osób/rodzin korzystających z porad	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu

⁵ Na podstawie anonimowych ankiet.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

	4. Prowadzenie zbioru literatury fachowej dla rodzin zastępczych	2013-2015	1) ilość pozycji w zbiorze, 2) liczba osób korzystających ze zbioru, 3) liczba wypożyczeń	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu
	5. Priorytetowe przyjmowanie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej do przedszkoli	2013-2015	liczba dzieci z rodzin zastępczych przyjętych do przedszkoli	Wydział Edukacji Urzędu Miasta Świnoujście
Dotyczące instytucjonalnej pieczy zastępczej				
XI. Wsparcie istniejącego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej	1. Prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej w Świnoujściu	2013-2015	wysokość środków w budżecie Miasta przeznaczonych na prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej	Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Świnoujściu
	2. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla dzieci przebywających w placówce	2013-2015	1) ocena efektów pracy z dziećmi według opinii specjalistów, 2) ilość programów np. edukacyjnych, profilaktycznych, wychowawczych	Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Świnoujściu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

	3. Praca nad rozwojem bądź pogłębieniem więzi wychowanków placówki z ich rodzicami biologicznymi	2013-2015	1) liczba urlopowanych dzieci, 2) ilość i rodzaj kontaktów z rodzicami/ opiekunami z dziećmi z placówki, 3) liczba dzieci powracających z placówki do rodziny biologicznej, 4) ocena możliwości powrotu dzieci do rodziny biologicznej, 5) ocena poprawy relacji dziecka z rodziną biologiczną, 6) liczba rodziców biologicznych/ opiekunów korzystających z porad specjalistów placówki i kierowanych do innych instytucji	Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Świnoujściu	
	4. Pozyskiwanie zaprzyjaźnionych rodzin dla wychowanków, których powrót do domu rodzinnego nie jest możliwy	2013-2015	liczba pozyskanych zaprzyjaźnionych rodzin	Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Świnoujściu	
Dotyczące usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej					
XV.	Wspieranie istniejącego systemu usamodzielniania	1. Prowadzenie mieszkania chronionego	2013-2015	wysokość środków w budżecie Miasta przeznaczonych na prowadzenie mieszkania chronionego	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej

na lata 2013 – 2015

wychowanków	2. Umożliwienie usamodzielnianym wychowankom a w szczególności mieszkańcom mieszkania chronionego otrzymania lokalu mieszkalnego/socjalnego z uwzględnieniem zasady pierwszeństwa, poprzez realizację polityki mieszkaniowej Miasta	2013-2015	1) liczba złożonych wniosków o mieszkanie z zasobów Miasta przez usamodzielnianych wychowanków, 2) liczba zawartych umów na mieszkanie z usamodzielnianymi wychowankami	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej
	3. Utworzenie grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej	2013-2015	1) liczba wysłanych zawiadomień, 2) liczba spotkań, 3) liczba uczestników	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Świnoujściu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013 – 2015

V. FINANSOWANIE I MONITORING

Program finansowany będzie z budżetu Miasta Świnoujście oraz środków zewnętrznych.

Monitoring Programu polegał będzie na stałej obserwacji realizacji celów i zaplanowanych działań. Osobą odpowiedzialną za monitoring będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Świnoujściu, który co roku do końca kwietnia przedłoży Prezydentowi sprawozdanie za rok poprzedni z realizacji Programu. Program ten jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.

VI. ZAKOŃCZENIE

Niezależnie od działań pomocy społecznej oraz innych służb, istnieje procent ludzi nie poddających się działaniom naprawczym, co skutkuje koniecznością utrzymywania i poszerzania systemu pieczy zastępczej. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2013 - 2015 w Mieście Świnoujście ma ukierunkować i usystematyzować działania, podejmowane na rzecz osób, o których mowa powyżej, ma za zadanie posłużyć do osiągnięcia priorytetowego celu, jakim jest rozbudowanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym ukierunkowaniem na pieczę rodzinną.

Jak pokazuje doświadczenie a opisuje zawarta w niniejszym dokumencie diagnoza, problem pozbawionych opieki i wychowania dzieci, którym należy zapewnić jak najlepsze warunki dalszego rozwoju nie zanika. Pomimo działań podejmowanych na rzecz rodzin nieprawidłowo funkcjonujących – będzie istniała konieczność funkcjonowania stabilnego, dobrze działającego, rozbudowanego zaplecza instytucjonalnej i rodzinnej (w szczególności) pieczy zastępczej, jako jedynej alternatywy dla potrzebujących pomocy dzieci. Nie bez znaczenia jest też wsparcie udzielane funkcjonującym i nowo powstającym rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka czy placówkom. Takie działania stanowią gwarancję bezpiecznego ich funkcjonowania a osobom potrzebującym wsparcia dają poczucie bezpieczeństwa i zaopiekowania. Dobrze funkcjonujący system wsparcia w trudnej roli zastępowania rodzica biologicznego ma też za zadanie zachęcać wszystkich zainteresowanych kandydatów i pokazywać im, że podjąwszy się takiej roli, nie zostaną pozostawieni bez pomocy.